

Genredigering og naturlighed

Klemens Kappel
Section of Philosophy
Institute for Media, Cognition
and Communication

UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Præmis: genredigering kan *potentielt* give os afgrøder, som er sikrere, sundere, mere produktive, mindre miljøbelastende, mere klimaresistente og som dyrkes på måder, som er socio-økonomisk acceptable (bæredygtige).

Givet dette, hvad er så problemet? Mange peger på:

Naturlighedsargumenter: genredigering er en unaturlig proces, uanset om produktet i princippet ville kunne forekomme naturligt. At processen er unaturlig gør den etisk problematisk.

Undersøgelser tyder på, at befolkningen udtrykker sin skepsis ved naturlighedsargumenter:

... Eurobarometerundersøgelserne [viser] at en stor del af skepsissen overfor teknologien baserer sig på, at teknologierne netop anses for at være unaturlige. I den seneste undersøgelse fra 2010 var 70 % af de adspurgte enige i, at transgene produkter grundlæggende er unaturlige, og mange af de bekymringer, der blev udtrykt, relaterede sig netop til, hvad man kan kalde "naturlighedsargumentet": At GM- teknologien er unaturlig, og at det på en eller anden måde gør den etisk problematisk

(fra Gjerris og Heðinsdóttir, 2015, 'Hvordan kan man sige nej til GMO?', Aktuel Naturvidenskab, 5, 2015, pp. 34-37)

Disse og lignende undersøgelser er en del af motivationen for et udbredt syn på regulering af genteknologi:

Naturlighed som grundlag for offentlig regulering af genteknologi: jo mindre naturlig en proces eller produkt, jo strengere krav til godkendelse.

Genredigering er mindre unaturligt end klassisk GMO, og kan derfor reguleres lempeligere end klassisk GMO.

Betæneligheder ved at lade naturlighedsargumenter danne grundlag for statslig regulering:

- (1) Afgrænsning: hvilke processer eller produkter tæller som unaturlige, og hvilke gør ikke?
- (2) Rationale: hvorfor er det unaturlige i sig selv etisk problematisk?

(3) Naturlighedsargumenter er uigennemsigtige, fordi de (formentlig) ofte er proxy for noget andet (cf. Gjerris og Heðinsdóttir, 2015), f.eks.

- bekymringer om risici, sundhed, miljøbeskyttelse, socio-økonomiske konsekvenser
- betænkeligheder ved teknologisk optimisme
- indvendinger med afsæt i bredere menneske, kultur og natursyn
- diffus modvilje eller mistillid, som ikke kan rationaliseres

Problem: hvis vi godtager naturlighedsindvendinger som grundlag for regulering uden nærmere analyse, så risikerer vi at

- forringe muligheden for en transparent og rationel debat
- at målrette vores regulering efter noget andet end det, vi faktisk mener betyder noget

(4) Private og offentlige grunde:

Offentlige grunde: de moralske begrundelser, der kan indgå i lovgiveres begrundelser for lovgivning (henvisning til skade, risiko for skade, individuelle rettigheder, frihed, lighed, fordelingsretfærdighed, fælles goder)

Private grunde: de begrundelser, som vi hver især kan bruge for at være for eller imod politikker, men som ikke kan gives som offentlige grunde (f.eks. religiøse, metafysiske synspunkter, personlige præferencer og holdninger, som ikke er omfattet af ovenstående).

Uklart hvornår naturlighedsargumenter kan kvalificere som offentlige grunde, og hvornår det er private grunde.